

nisteren selv siger, at det fremgik af de foreliggende Forklaringer, at Bedkommendes Henjagt i det Hele ikke blev misforstået af hans Modstandere; kun fordi der er faldet et Udtryk, der kunde misforstås, har han havt Ret til uden Forhør eller Bevis at døømme Manden. Ja, det er nu af bare Venlighed, af bare Mildhed og Humanitetshensyn, at den ærede Minister behandlede Sagen saaledes, og det var for at værne om det Død, at Lærerne skulle føre et kristeligt og sædeligt Levnet og forskafe sig den Afgøelse o. s. v., uden hvilken de ikke kunne arbejde i deres Kredse. Det er overordentlig interessant at se, paa hvilken Maade den ærede Minister tror at kunne skaffe Lærerne Afgøelse; han tror at kunne skaffe dem denne Afgøelse ved at behandle dem retsløst, ved at stille dem hen uden det Forsvar, som Loven ellers tilfiger selv den skjændigste Forbryder. Paa den Maade tror Ministeren at kunne skaffe Lærerne i Danmark Afgøelse, nemlig ved en Behandlingsmaade, hvorefter de, hvis den godkjendtes, ikke skulde have saa megen Ret, som selv det værste Udskud i Samsundet har; det er en overordentlig særegen Maade at vise sin Mildhed og Venlighed paa. Men nu siger den ærede Minister, at Lærer Andersen maa have befundet sig vel ved den brugte Fremgangsmaade, idet han tav, den Gang han fik Trettesættelsen. Seg nævnedes før, hvorledes det gik til dengang Dr. Andersen fik Skrivelsen fra Ministeriet oplæst, og Trettesættelsen af Direktionen, altsaa af de Mand, der efter Lovens Betydning skulle værne om Lærernes Rettigheder og ikke egetvære en Dom, før de have undersøgt, om den befalede Undersøgelse er gaaet forud; thi Skoledirektionen har vel en vis Forpligtelse til indenfor visse Grændser at lyde Ministeren, men har dog ogsaa efter Skolelovgivningen den Forpligtelse at værne om, at Skoleanordningens humane Forskrifter til Beskyttelse for Skolelærerne blive overholdte. Læreren er nemlig efter vor Lovgivning ingenlunde stillet under Ministeren som en Korporal under sin Oberst. Han er kun en halv offentlig Bestillingsmand; der er andre Regler for Fremgangsmaaden mod ham, end der er for andre Bestillingsmænds Bedkommende, og den ærede Minister vil ikke engang kunne nævne mig en eneste positiv Lovgivning, som berettiger ham til at bruge den Straffemaade lige overfor Lærerne, som han har brugt i det her foreliggende Tilfælde. I det Øjeblik kan man slutte sig til Berettigelsen fra de almindelige administrative Forskrifter; men medens der er tillagt de lokale Myndigheder Ret til under visse Forudsætninger at iettesætte Læreren, saa er der ikke tillagt Ministeren nogen saadan Ret, end sige da, at han skulde kunne anvende den under Forhold, der slet ikke vedkomme Læreren Stilling som saadan, og som man rigtignok maa være overordentlig kristeligfindet for at kunne faae med under Kristendommens Forskrifter. Jeg

siger, at dengang Skrivelsen fra Ministeriet var oplæst, reiste Amtmanden sig op og gjentog, at denne Mand, som ikke var forhørt, havde viist usømmelig Udsæd og derved paa indirekte Maade afgivet et slet Exempel, hvorefter Manden blev demitteret. Nu siger den ærede Minister, at Lærer Andersen forholdt sig taus til alt dette; men Manden kunde jo antage, at der var kommen en saadan Luftning ind i den regjerende Verden, at han kunde resitere Alt ved at sige; thi naar en loyal Tale havde kunnet føre til et saadant Resultat som det, der allerede forelaa, hvad kunde han saa ikke risikere, hvis han vovede at sige overfor den høvelbaarne Amtmand! Havde ikke Biskoppen i Stiftet fort i Forveien skrevet en Bjece, hvori han anbefalede visse Forholdsregler mod Lærere og Andre, som ikke behagede Regjeringen? Ganske vist skal denne samme Biskop, hvis man kan tro, hvad der er blevet meddelt i de offentlige Blade, efter at man havde bedt ham om at udføre sit Program, have trukket sig tilbage i sit Velt; men han fandt dog en Efterfølger, og kunde nu Lærer Andersen ikke antage, at det var Biskoppens Tanke, der gik igjennem Efterfølgerens Fremgangsmaade? Kunde han ikke antage, at den Tanke, som Biskoppen ikke selv havde turdet udføre, havde han faaet en Anden til at udføre, og var det derfor ikke naturligt, at han, Andersen, taus trak sig tilbage. Da imidlertid det kom frem i Bladene, som jeg har tilladt mig at udtale, og som den ærede Minister har bragt paa Bane her, da vakte det hos mig den Følelse, som jeg har beskrevet paa Tryk, men her skal gjentage mundtlig, idet jeg siger, at jeg veed ikke nogeninde at være bleven saa overrasket, som jeg blev det ved Efterretningen om denne Sag, og det stod for mig, som om det var umuligt, at den kunde hænge saaledes sammen, selv efter at jeg havde læst den i offentlige Blade, hvis Meddelelser bestyrkedes af den Stilling, hvori de staa til Regjeringen; thi havde Bedkommende faaet Sagen til Erklæring, er det min Overbevisning, at han, efter sin Stilling til Sagen, maatte have afgivet en Erklæring, som umulig kunde have faaet nogen Minister til at bære sig ad paa den Maade, og paa den anden Side maatte det anses for ligesvem umuligt, at Bedkommende kunde være bleven behandlet saaledes, uden at have været forhørt. Under disse Forhold tilskrev jeg den Bedkommende omtrent i den Mand og, da jeg fik den nøgne Sandhed for, hvorledes det hang sammen, erklærede jeg til Andersen — det var i Slutningen af September, Nigsdagen skulde snart sammen, og jeg ventede ikke, at vi derefter skulde vente paa en Forklaring i en Maaned —: „Forhold Dem rolig i nogle Dage, indtil vi faae at se, hvorledes man vil stille sig, naar Sagen er oplyst. Deres Regtes er forbeholdt.“ Ministerens Trusel her imod Andersen betyder Intet; jeg gad